

Nieuwe populatie Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* in de Weerribben

Marcel Wasscher

Op 4 mei 2004 is in een tot nu toe minder goed onderzocht deel van de Weerribben een nieuwe populatie van de Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* gevonden. Hieronder het relaas.

In de afgelopen weken zijn op meerdere plaatsen weer individuen van de Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* in de Weerribben gezien. Al op 27 april 2004 (nieuwe eerste datum) namen Evert Ruiter en Jaap Bouwman de eerste individuen waar. Teneinde een gedegen plan voor de bescherming van deze bijzondere soort op te stellen wordt in 2004 een uitgebreid veldonderzoek aan deze soort verricht. De Vlinderstichting voert in opdracht van de prov. Overijssel en het Overlegorgaan NP De Weerribben een onderzoek uit aan *Coenagrion armatum*. Op de plaats van de eerste vondst in 1999 is de soort sinds 2002 al niet meer gezien. Daarentegen werden in de ruime omgeving van deze locatie in 2002 en 2003 diverse nieuwe vliegplaatsen ontdekt, onder meer in een verlande sloot waar in 2003 veel eiafzet plaatsvond. Door een communicatiestoornis tussen Staatsbosbeheer en pachters is juist deze sloot in januari 2004 geschoond, uitgediept en doorgetrokken dwars door een verland petgat. Het persbericht dat hierover onlangs is verschenen staat onder dit bericht. Dit trok de aandacht van de landelijke pers zodat er op 4 mei onder meer een radio-uitzending op radio 1 aan werd besteed. Juist op de ochtend van de opname was ik met een NJN-excursie mee op zoek naar libellen in een heel ander deel van de Weerribben dan waar tot nu toe Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* was gezien. Na enige twijfel over de richting die de excursie op zou lopen werd uiteindelijk voor een richting gelegen in de luwte gekozen. Wie schetst onze verbazing toen bij een van de eerste gevangen juffers al gelijk een verdacht vrouwtje zat dat Maarten Schrama in zijn net had. Is dit haar nou? Hoe zou het mogelijk zijn ... tabellen erbij: Ja! het is gewoon de soort. Er leek nauwelijks geschikt open water in de buurt, maar een strook ongemaaide kleine lisdodde en riet bleek uiteindelijk een verscholen sloot te bevatten met de populatie. We hebben toen slechts een klein deel van de sloot afgezocht omdat in het ondiepe water rond de sloot de Gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis* aan het uitsluipen was, die we deels verstoorden.

Evert mailde me van de week: "Vanmiddag (11 mei) bezocht ik met Jaap Bouwman de nieuw ontdekte vliegplaats. Het is een prachtig biotoop. Volgens ons een schoolvoorbeeld van hoe een *armatum*-biotoop er uit zou moeten zien. Wat opviel is ook dat het goed wordt beheerd. De situatie lijkt stabiel en ongestoord (op het feit na dat er deze winter is gemaaid). Een voor mij saillant gegeven is dat het zo besloten ligt tussen broekbossen. We hebben intensief gezocht en troffen 14 mannetjes, 2 vrouwtjes en 3 eiafzettende tandems. Een middelgrote populatie dus."

Met dank aan Evert Ruiter en Maarten Schrama voor commentaar op een eerdere versie.

Resultaat:

Biotoop is een tamelijk dichtgegroeid slootje van maximaal 5 m breed en 25 m lang. Oevers veelal zeer geleidelijk overgaand in ondiep water van omliggend rietland, veelal drijvend. Klein deel oever met moerasvaren.

Planten:

Kleine lisdodde zeer algemeen
Riet algemeen
Moerasvaren verspreid (1 plek 3x3 m2)
Biezenknoppen verspreid
Klein blaasjeskruid zeldzaam
Gewoon blaasjeskruid zeldzaam
Kikkerbeet zeldzaam
Watermunt zeldzaam
Melkeppe zeldzaam
Flab
Wilg zeldzaam

Libellen (alleen zuidelijk deel bekeken vanwege uitsluipen van gevlekte witsnuitlibel):

Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum* 2 mannetjes, 2 vrouwtjes, 2 tandems

Variabele waterjuffer *Coenagrion pulchellum* 5

Smaragdlibel *Cordulia aenea* 25 larvenhuidjes

Viervlek *Libellula quadrimaculata* 1 larvenhuidje

Gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis* 6 uitsluipende individuen op 5 x 10 m2

flab zeldzaam (1 plek 0,5x0,5 m2)

Donkere waterjuffer terug in Weerribben

De donkere waterjuffer is weer opgedoken in De Weerribben. Tot die verheugende constatering kwamen twee onderzoekers die afgelopen week een bezoek aan de voormalige vliegplaats van deze zeldzame libel brachten. In een nabijgelegen petgat werden diverse exemplaren aangetroffen.

Door een vergissing van medewerkers van Staatsbosbeheer werd in het najaar 2003 de vliegplaats van de donkere waterjuffer in De Weerribben ernstig verstoord. Gevreesd werd dat daarmee de - waarschijnlijk - enige populatie uit Noord-West-Europa was verdwenen. Begin dit jaar werd door Staatsbosbeheer speciaal voor de donkere waterjuffer een nieuw petgat (een uitgegraven water) aangelegd vlakbij de oude vliegplaats. Nu de donkere waterjuffer nog steeds in De Weerribben blijkt te zitten, zullen De Vlinderstichting en Staatsbosbeheer zich gezamenlijk en met vernieuwd enthousiasme inzetten voor het behoud van deze bijzondere libel!

